

Základní škola Česká Ves, okres Jeseník

Strategie předcházení školní neúspěšnosti rok 2023/2024

Podkladem Strategie předcházení školní neúspěšnosti je vyhláška č. 197/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky s účinností od 1. 9. 2016 přináší mimo jiné na základě ustanovení §7 odst. 3 povinnost školy zpracovávat a uskutečňovat Preventivní program školy včetně Strategie předcházení školní neúspěšnosti, šikaně a dalším projevům rizikového chování.

Projednáno na pedagogické radě dne: 12. září 2023

Mgr. Leona Steigerová

metodik prevence

Mgr. Tamara Šašvatová

výchovný poradce

Úvod

Podpora školní úspěšnosti (resp. předcházení školní neúspěšnosti) – je založena na faktu, že podpora školního úspěchu primárně vychází z atmosféry školy, ve které je podporováno učení každého žáka, což se projevuje v dobrých mezilidských vztazích jak mezi žáky, tak mezi žáky a pedagogy (Pedagogické vedení školy, kdy „vedení školy aktivně vytváří zdravé školní klima – pečuje o vztahy mezi učiteli, žáky i vzájemné vztahy mezi pedagogy a žáky a jejich zákonnými zástupci a o vzájemnou spolupráci všech aktérů).

Školní neúspěšnost žáků by měla být řešena komplexně ve spolupráci školního poradenského pracoviště s rodinou žáka i se žákem samotným. Jak je obecně známo, školní neúspěšnost vzniká z různých příčin, např. intrapsychických (snížený zájem o výuku, nízká motivace, pasivita, snížená sebedůvěra, nedostatek pracovních návyků, záporný vztah ke škole atd.) nebo biologicko-psychologických (např. epilepsie, smyslové, řečové vady, psychická deprivace atd.) nebo z důvodu nedostatků výchovně-vzdělávacího procesu a dalších.

1. Dlouhodobé cíle v oblasti podpory školní úspěšnosti

- zvyšování aspirační úrovně u žáků
- podporování samostatného a nezávislého myšlení žáků
- rozvíjení kvalitního sebehodnocení žáků, které je důležitou součástí celkového hodnocení
- využívání metod aktivního učení a postupný rozvoj klíčových kompetencí
- používání materiálů pro práci s diferenciovanou třídou důsledné dodržování postupu, kdy každý žák (přiměřeně svému věku) je seznámen s kritérii školního výkonu, která jsou ve škole považována za školní úspěch, je pedagogy seznamován s možnými vhodnými styly učení a učí se vědomě používat styl pro něj v dané situaci nejvýhodnější.

2. Doporučené prostředky vedoucí ke stanovenému cíli

- všichni pedagogové soustavně provádějí pedagogickou diagnostiku (použití pozorování, rozhovoru, analýzy produktů atp.)

poznámka

Mezi možné důvody školní neúspěšnosti mohou patřit osobnostní charakteristiky žáků, vývojové poruchy učení nebo chování, různé zdravotní problémy, sociálně nepodnětné prostředí, potíže v rodinných systémech, narušené klima školní třídy atd.

- prostřednictvím pedagogické diagnostiky je vhodné stanovit, jaké jsou silné i slabé stránky žáka, a na tomto podkladě s ním pracovat

- na základě silné stránky zařazovat aktivity a podporovat rozvoj odpovědnosti, samostatnosti a sebekontroly žáka
- učitelé zařazují aktivity posilující pozitivní sebepojetí a sebevědomí žáků

metody: využití diferencované výuky, technik kritického myšlení

Nevhodné metody práce s žáky ohroženými školním neúspěchem

Nepoužívat nebo omezit srovnávací metody - jako jsou např. soutěže a následné vyvěšování všech výsledků na nástěnky přístupné všem. Tyto metody jsou motivující pro některé žáky, kteří se umísťují na předních příčkách, ostatní se obvykle cítí zahanbeni. Protože ale potřebují udržet zdání, že je vše v pořádku a že jejich sebepojetí není narušeno, volí různé strategie vyrovnávání, např. vyrušují, odmítají se učit, mstí se učiteli, přestávají pracovat atd.

Metoda – Model 3MP podpory žáků ohrožených školním nůspěchem

1. stupeň – individualizovaná pomoc učitele v rámci běžných vyučovacích hodin, monitorování pokroků dítěte (obvykle po dobu tří až šesti měsíců).

2. stupeň – plán pedagogické podpory; pokud nedošlo k úpravě obtíží, je problematika konzultována s pracovníkem školního poradenského zařízení (školní psycholog, školní speciální pedagog), měl by být vytvořen strukturovaný plán pedagogické podpory (vyhodnocen cca po třech až šesti měsících).

3. stupeň – přetrvávají-li obtíže žáka, je zapotřebí specializované intervence PPP k potvrzení či vyvrácení diagnóz SPU. Teprve ve třetím stupni předpokládáme využití specializované diagnostiky a intervence na odborném pracovišti či v koordinaci s ním. Diagnóza SPUCH může být stanovena teprve ve třetím stupni.

Pokud se nebude jednat o SPUCH, bude péče dále pokračovat v rozsahu druhého stupně PO, který byl původně vytvořen pro žáky se specifickými poruchami učení a chování a je nyní využitelný pro žáky s jakýmkoli speciálními vzdělávacími potřebami a který se „aktivuje“ při zachycení prvních signálů školní neúspěšnosti.

Do zmíněného modelu péče patří:

- konzultace
- individualizovaná pomoc
- stanovení podpůrných opatření 1. stupně
- vypracování plánu pedagogické podpory (PLPP).

V případě, že podpůrná opatření 1. stupně nevyhovují, se domlouvá postup s jinými odbornými pracovníky (zpravidla školského poradenského zařízení) a jsou stanovena podpůrná opatření vyššího stupně.

3. Školní poradenské pracoviště

Ve škole jsou zajišťovány poradenské služby odpovídající potřebám žáků školy zaměřené zejména na:

- a) poskytování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
- b) sledování a vyhodnocování účinnosti zvolených podpůrných opatření
- c) prevenci školní neúspěšnosti
- d) kariérové poradenství spojující vzdělávací, informační a poradenskou podporu k vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění
- e) podporu vzdělávání a sociálního začleňování žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami
- f) podporu vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných
- g) průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s výchovnými či vzdělávacími obtížemi a vytváření příznivého sociálního klimatu pro přijímání kulturních a jiných odlišností ve škole a školském zařízení
- h) včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů
- i) předcházení všem formám rizikového chování včetně různých forem šikany a diskriminace
- j) průběžné vyhodnocování účinnosti preventivních programů uskutečňovaných školou
- k) metodickou podporu učitelům při použití psychologických a speciálně pedagogických postupů ve vzdělávací činnosti školy
- l) spolupráci a komunikaci mezi školou a zákonnými zástupci
- m) spolupráci školy při poskytování poradenských služeb se školskými poradenskými zařízeními

4. Základní postupy při řešení školního neúspěchu

Příčiny neúspěchu ve vzdělávání

- školní nezralost
- včas nerozpoznané smyslové vady-sluchu (v souvislosti s tím řeči), zraku
- vývojové poruchy učení či chování
- častá krátkodobá absence nebo onemocnění žáka, dlouhodobá absence
- nízký intelekt
- záškoláctví či skryté záškoláctví
- vliv rodiny - přílišné nároky, nepodporování ke vzdělávání z různých důvodů
- přecvičování leváctví, chybějící motivace k plnění školní povinností, odlišné sociokulturní prostředí
- náročná životní situace

Znaky školního neúspěchu

- žák má špatné známky
- chodí do školy nepřípraven
- neplní si své povinnosti během vyučování
- odmítá doplňovat zameškané učivo

Co není školní neúspěch

- jednorázové nezvládnutí části učiva, jedna špatná známka mezi ostatními dobrými známkami

Kdy začít vyšetřovat:

- zhoršení prospěchu
- nadměrná absence nebo neomluvená absence
- žák nemá v pořádku své školní potřeby - poškozené, špinavé, rozházené, chybějící
- nezvládá učivo, chybí zápisy v sešitech

Prevence školního neúspěchu

- Pedagog
 - podporuje rozvoj žáků a jejich vzdělání
 - vytváří zdravé klima ve třídě
 - jedná s dětmi jako s partnery
 - kontroluje průběh vzdělávání u jednotlivých žáků
 - vzdělává žáky dle jejich individuálního vývoje a potřeb
 - není lhostejný k projevům školního neúspěchu
 - informuje žáky i rodiče, na koho se obrátit (třídní učitel, výchovný poradce, vedení školy)
- Ředitel školy
 - zajišťuje vzdělávání pracovníků v oblasti školního neúspěchu
 - spolupracuje se ŠMP a TU při řešení krizových situací
 - informuje se o prospěchu všech žáků na pedagogických radách a hospitacích
- Třídní učitelé
 - na začátku školního roku informují žáky i rodiče, na koho se obrátit při problémech ve škole, ale i mimo školu

- seznámí na začátku roku žáky i rodiče s průběhem školního roku (způsob zadávání procvičování, plán akcí na školní rok, zápisy v třídní knize a zápisy známek v žákovské knížce, třídní schůzky, konzultační hodiny)
 - řeší projevy školního neúspěchu ve spolupráci s výchovným poradcem a ŠMP
 - průběžně informují žáky o jejich prospěchu
 - ověřuje vzdělávání ústní či písemnou formou
- Rodiče
 - v případě školního neúspěchu žáka, spolupracují úzce s TU nebo jiným pedagogem, ŠMP, VP nebo přímo vedením školy
 - vzdělávají se v dané oblasti
 - spolupracují s PPP či jinými odbornými pracovišti
 - postupují dle pravidel, na kterých se předem s pedagogy domluvili

5. **Aktivity školy v prevenci proti školnímu neúspěchu**

- doučování v rámci šablon
- školní a mimoškolní výukové programy
- práce učitelů a ŠMP nebo VP s třídním kolektivem, spolupráce s jinými organizacemi
- poradenské služby VP a ŠMP

6. **Krizový plán řešení školního neúspěchu**

Informovat rodiče, dohodnout další postup, postupovat uvážlivě a citlivě.

Zorientovat se v situaci, vypracovat PLPP.

Zvážit, zda požádat o spolupráci ŠPP.

Odmítá-li žák spolupracovat během vyučování, informovat o tom neprodleně rodiče, poskytnout jim obsah probíraného učiva a nechat žáka pracovat s rodiči.

Postup pedagogického pracovníka

Poskytnout čas na zvládnutí učiva, využít názorných školních pomůcek.

Vypracovat PLPP a seznámit s ním rodiče, VP, MP, popř. vedení školy.

V případě neúspěchu doporučit návštěvu ve ŠPZ.

Pozvat do školy rodiče, seznámit je s navrženými opatřeními, požádat je o spolupráci, provést zápis, vše ve spolupráci s VP.

V případě mimořádných situací hlásí VP, který kontaktuje OSPOD.

Závěr

Na základě dohody s vyučujícím předmětu, kde je žák neúspěšný, mu bude umožněno:

- individuální opakované vysvětlení učiva a zadání vždy konkrétní, stručné, srozumitelné, přiměřené schopnostem a možnostem žáka s přihlédnutím k případným speciálním vzdělávacím potřebám (stanoveno PPP, SPC, lékařem)
- ověřování menšího objemu učiva po částech a takovým způsobem a metodou, ve které je žák úspěšnější
- stanovení přesného data ověřování zadaného úseku učiva a navržení časového plánu, který stanoví, která část učiva bude ve stanoveném časovém úseku zvládnuta

Ve vyučovací hodině:

- učitel věnuje žákovi zvýšenou pozornost, snaží se průběžně sledovat jeho činnost
- dává žákovi jasné a stručné pokyny a ověřuje si, zda žák pochopil zadání, informaci
- případně pomůže žákovi se začátkem práce a ujistí ho průběžně o správném postupu
- předem stanoví rozsah práce nutný k ohodnocení
- umožňuje používat názorné pomůcky, přehledy učiva, kalkulačku
- snaží se vhodným způsobem začlenit žáka do kolektivu, př. týmová spolupráce
- vede žáka k tomu, aby dokázal samostatně požádat o pomoc, pokud si neví rady

Ověřování znalostí a pochopení učiva může probíhat:

- ústní formou (na základě domluvy s vyučujícím)
- písemným prověřováním znalostí (na základě domluvy s vyučujícím)

Při ověřování učiva:

- učitel stanoví přesné a přiměřené požadavky
- stanoví přesný objem učiva, který bude hodnocen
- bude probíhat důsledná kontrola zadaných domácích úkolů

Důležitost domácí přípravy:

- je součástí každodenní přípravy žáka na vyučování
- navazuje na vzdělávání ve škole a je zaměřená na procvičení probraného učiva

Vyučující daného předmětu si po dohodě se zákonným zástupcem sjedná časové rozmezí a přesné datum schůzek k průběžnému vyhodnocování dílčího pokroku či pokračujícího neúspěchu. Zlepšení školních výsledků žáka je společným cílem vyučujících, žáků a jejich zákonných zástupců. Všichni společně se proto musí důsledně podílet na předem společně stanovených postupech.

Platnost a účinnost dokumentu od 1. 9. 2023

V České Vsi, 28. 7. 2023

Schválil: Mgr. Filip Worm, ředitel školy